

CRS, CENTRUM FÖR FORSKNING OM
HÅLLBAR SAMHÄLLSFÖRÄNDRING

CIVILSAMHÄLLETS ROLL I HÅLLBAR OMSTÄLLNING – RESULTAT FRÅN EN FALLSTUDIE I VÄRMLAND

Marie Nordfeldt och Margareta Dahlström

POLICY BRIEF | nr 3 | 2019

Vilken roll spelar ideella nätverk, intresseorganisationer och engagerade medborgare i arbetet för ett hållbart samhälle? Frågan är högaktuell när vi nu befinner oss mitt i den akuta och genomgripande klimatutmaningen och arbetet med att ställa om till ett hållbart samhälle; ett samhälle som bygger på förnybara råvaror, producerade genom att ekosystemen och skogens resurser nyttjats på ett hållbart sätt.

Vilken roll spelar det lokala civilsamhället?

Fokus för vår forskning är vilken eller vilka möjliga och faktiska roller som det lokala civilsamhället spelar i den stora omställningsprocessen. Arbetet för ett hållbart samhälle behöver vara inkluderande, och näringslivet, offentliga organisationer och akademien behöver dra nytta av all den kompetens och det engagemang som finns i de ideella föreningarna, på hembygdsgårdarna och i andra nätverk och intresseorganisationer i samhället. Dels av demokratiska skäl men också för att genom samverkan kunna skapa ny kunskap och innovationer, för att på så sätt hitta lösningar på klimatutmaningen.

Att inkludera civilsamhället i omställningsarbetet skapar i sin tur förväntningar på deltagarna om att vara aktiva i olika sammanhang, vilket kräver god kunskap om civilsamhället och dess förutsättningar. Däri grundar sig vårt forskningsintresse och forskningsfrågan som vi ställer oss: "Hur kan vi förstå civilsamhällets roll för omställningen mot hållbarhet?"

Om projektet:

Detta policybrief rapporterar från samhällsvetenskaplig forskning inom projektet Paper Province 2.0. – En storskalig demonstrator för skogsbaserad bioekonomi, fas 2. Projektet är ett tioårigt Vinnväxt-initiativ under ledning av klusterorganisationen Paper Province. Målet är att skapa hållbar tillväxt genom att utveckla internationellt konkurrenskraftiga och attraktiva forsknings- och innovationsmiljöer i regionen. I samarbete med regionala kluster, myndigheter och forskningsaktörer syftar Paper Province till att bygga en storskalig demonstrator för att visa hur bioekonomi fungerar i praktiken.

Medverkande forskare: Margareta Dahlström professor i kulturgeografi, Hanna Martin fil.dr i kulturgeografi, Ida Grundel fil.dr i kulturgeografi och Marie Nordfeldt professor i socialt arbete.

Projektperiod: 2017-2019

Sve: Torsby kommun med huvudorter.

Sve: Värmlands läns belägenhet i Norden.

Engagemang håller bygden vid liv

Vi har studerat ett urval av civilsamhällesorganisationer som är aktiva på lokal nivå i Värmland. Organisationernas verksamhet täcker in social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet med ett särskilt fokus på social hållbarhet. Studien visar på flera utmaningar, och att olika civilsamhällesorganisationers delaktighet i det lokala omställningsarbetet fortfarande befinner sig i ett tidigt skede.

Genom fallstudien kan vi dra slutsatsen att det finns ett engagemang och att organisationerna arbetar med hållbarhet i praktiken på lokal nivå. Engagemanget kan dock beskrivas som ganska varierat och målet och syftet med vissa verksamheter var inte specifikt inriktat på omställning utan snarare hållbarhet. Som en av de intervjuade deltagarna uttryckte det så handlar denna inriktning på verksamheten om att "hålla bygden vid liv", till exempel genom att upprätthålla service, verka för infrastruktur eller erbjuda arenor för människor att mötas.

Goda möjligheter - och utmaningar

En av utmaningarna kring civilsamhällets delaktighet i arbetet för att ställa om till ett fossilfritt samhälle, en skogsbaserad

bioekonomi, handlar om de förutsättningar som redan är etablerade i regionen. I Värmland finns en stark och aktiv triple-helix-modell, där aktörer från näringslivet, offentliga organisationer och akademien samverkar och har utvecklat en väletablerad arbetsrelation kring omställningsarbete. Att bjuda in och inkludera civilsamhällesorganisationer, genom till exempel lokala workshops med fokus på hållbar omställning, är däremot något ganska nytt.

En intressant fråga som uppstår i analysen av civilsamhällets roll är därför om det faktiskt finns en "glänta", det vill säga en plats i det sociala landskapet, öppen för det lokala civilsamhället i denna process? Om så är fallet finns också utmaningar med att fylla den platsen. Engagemanget i civilsamhället vilar på ideella insatser, samtidigt som färre personer än tidigare organiserar sig i det lokala civilsamhället, och det är en särskild utmaning att engagera yngre personer.

Avslutningsvis kan vi notera att det definitivt finns potential inom civilsamhället att delta och bidra i utvecklingen av en hållbar skogsbaserad bioekonomi. Det finns mycket kunskap, goda möjligheter till samverkan, att sprida information och mobilisera medborgare som engagerar sig. Men för att lyckas med detta krävs fortsatt förståelse och kunskap om det lokala civilsamhällets verksamhet, mål och förutsättningar. Det är viktigt av demokratiska skäl och för att utnyttja den kollektiva kunskap och kompetens som finns på bästa möjliga sätt för att ställa om till ett hållbart samhälle och lösa klimatutmaningen.

Foto: Sigríd Josefsson

CRS, CENTRUM FÖR FORSKNING OM
HÅLLBAR SAMHÄLLSFÖRÄNDRING

Centrum för forskning om hållbar samhällsförändring

Centrum för forskning om hållbar samhällsförändring vid Karlstads universitet bedriver mångvetenskaplig forskning om såväl aktuella och historiska trender som framtida utmaningar. Vi arbetar lokalt, regionalt, nationellt och internationellt med forskning, samverkan och kommunikation av våra resultat. Målet med forskningen är att bidra med nya forskningsresultat om och metoder för nya sätt att arbeta med hållbar utveckling och olika samhällsutmaningar.

CRS är ett inkluderande centrum som förenar forskare från många olika ämnen och med olika inriktning, vilket skapar en dynamisk forskningsmiljö. Hur kan vi gemensamt använda skogens alla resurser på ett hållbart sätt? Hur inverkar digitaliseringen på turismen och utvecklingen av besöksmål? Hur påverkas vardagslivet för en familj som flyttar från storstaden till tätorten? Hur kan vi lära av lokal och historisk kunskap för en hållbar framtid? Det är några av alla de frågor som ryms inom CRS breda forskningsfält.

CRS driver också en forskarskola för doktorander från en rad olika ämnen. Förutom olika kurser erbjuds doktoranderna aktiviteter som seminarier och workshops, ofta med speciellt fokus på akademiskt skrivande men även på karriärmöjligheter efter doktorsexamen.

Utöver forskningsprojekt och forskarutbildning anordnas skrivarworkshops, seminarier och nätverksfrukostar regelbundet, allt för att främja akademiskt skrivande, forskningskommunikation och nätverksbyggande.

För mer information om vår verksamhet och pågående forskning, besök CRS hemsida: kau.se/crs.

KAU.SE/CRS

